

Zsivity Tímea

Nyugat-balkáni integráció: előrelépés Albániával

Az Albániával tartott európai uniós csatlakozási konferencia második, miniszteri szintű ülése október 15-én volt Luxemburgban.¹ Az Európai Unió delegációját az Európai Unió Tanácsa magyar elnökségének nevében Szijjártó Péter külgazdasági és külügyminiszter vezette; ott volt Várhelyi Olivér, az Európai Bizottság még hivatalban lévő szomszédság- és bővítéspolitikáért felelős biztos. Albán részről Edi Rama miniszterelnök jelent meg.

Az Európai Unió Tanácsa 2024. második félévi magyar elnöksége hét tematikus területre kíván összpontosítani (az EU versenyképességének növelésére, az unió védelempolitikájának megerősítésére, következetes és érdemeken alapuló bővítési politikára, az illegális migráció megfékezésére, a kohéziós politika jövőjének kialakítására, a gazdalközpontú uniós agrárpolitika előmozdítására, a demográfiai kihívások kezelésére), amelyek közül az érdemeken alapuló bővítéspolitika, a versenyképesség növelése, a migráció megfelelő kezelése egymással szorosan összefüggő és kölcsönhatásban lévő prioritások.²

A luxemburgi találkozó célja az Albániával való csatlakozási tárgyalások megkezdése, az 1. klaszter megnyitása volt.³ Ezzel Tirana újabb lépést tett előre az európai integráció útján. Az unió fő elvárása Albániával szemben a 23. (igazságszolgáltatás és alapvető jogok) és a 24. (jogérvényesülés, szabadság és biztonság) csatlakozási fejezetnek való teljes körű megfelelés, a közigazgatási reformok végrehajtása, a gazdasági kritériumok teljesítése,⁴ ezzel együtt a szervezett bűnözés és a korrupció elleni hatékony küzdelem, a média függetlenségének biztosítása.⁵ Itt fontos megjegyezni, hogy az uniós csatlakozási tárgyalásokra jellemző, hogy a társadalmi-gazdasági és politikai értelemben egyaránt felkészült országok esetében is több évet vett igénybe.

Albánia 2009-ben nyújtotta be az európai uniós tagság iránti kérelmét. 2014-ben kapta meg az uniós tagjelölti státuszt, és ezt követően az EU 2022-ben, Észak-Macedóniával egy időben tartotta meg az első kormányközi konferenciát.⁶

¹ Council of the EU 2024.

² Az Európai Unió Tanácsa 2024. második félévi magyar elnökségének programja 2024.

³ Council of the EU 2024.

⁴ Történelmi pillanat: megkezdődnek Albániával a csatlakozási tárgyalások 2024.

⁵ TIDEY 2024.

⁶ Albánia [é. n.].

Albánia Horvátországgal együtt 2009-ben lett a NATO tagja, ezzel a szövetség megerősítette jelenlétét az Adriai-tenger térségében.⁷

Az Európai Bizottság 2023. évi országjelentéséből kiderül, hogy Albánia teljes mértékben igazodott a közösség kül-, biztonság- és védelempolitikájához.⁸ A jelentés szerint Albánia 2022–2023-ban az ENSZ Biztonsági Tanácsának nem állandó tagjaként az EU álláspontjához igazodott az orosz–ukrán háború kapcsán, és megszavazta Oroszország tagságának felfüggesztését az ENSZ Emberi Jogi Tanácsából.⁹ Albánia álláspontja jelzi, hogy stratégiai döntést hozott az EU-csatlakozás mellett, és a közösség megbízható partnereként kíván fellépni. Ezt a szándékát támasztja alá az a megállapodás is, amelyet Giorgia Meloni olasz és Edi Rama albán miniszterelnök 2023 novemberében kötött arról, hogy Olaszország két menekülttábort létesít Albániában.¹⁰ Rama kijelentette, hogy „tehermegosztásról” van szó az Európai Unióval, amelynek messzemenő hatása „túlmutat a bal- és jobboldal hagyományos megosztásán”.¹¹ Az albán–olasz tervet az Európai Bizottság elnöke, Ursula von der Leyen is támogatta. A megállapodás kapcsán Olaf Scholz német kancellár is nyitottságát fejezte ki.¹² Feltételezhetően ezek az események is ösztönözhatték arra az EU vezető tisztségviselőit, hogy megkezdjék a csatlakozási tárgyalásokat Albániával.

Fontos megjegyezni, hogy az unió nyugat-balkáni országokhoz fűződő viszonyát egyrészt a tagállami politikák, másrészt a geo- és biztonságpolitikai események határozzák meg. Az EU bővítéssel kapcsolatos bizonytalanságát, a térséghez való stratégia nélküli hozzáállását, a Nyugat-Balkán geopolitikai helyzetében rejlő lehetőségeket az unión kívüli szereplők is felismerték. Az EU és szövetségeseinek félelme, hogy a közösség nyugat-balkáni terjeszkedését Oroszország az etnikai feszültségek és befagyott konfliktusok szításával kívánja lassítani. Mivel az unió és a térség államai hasonló biztonsági kihívásokkal néznek szembe, ezért a régió szerepe felértékelődött.

Mindezek ellenére a csatlakozni kívánó országoknak hajlandóságot kell mutatniuk előírt és vállalt kötelezettségeik teljesítésére. Rama a csatlakozási tárgyalások megkezdésekor kijelentette, hogy Albánia „eltökélt szándéka, hogy minden jövőbeli kötelezettségének eleget tegyen”.¹³ [...] Nekünk, albánoknak nem lehet B-tervünk” az uniós integrációra – mondta.¹⁴

⁷ HARANGOZÓ 2022.

⁸ European Commission 2023.

⁹ European Commission 2023.

¹⁰ ZSIVITY 2024.

¹¹ Aj/ARD 2024.

¹² SERES 2023.

¹³ TIDEY 2024.

¹⁴ TIDEY 2024.

Az sem mellékes azonban, hogy az EU milyen mértékben képes dinamizálni a csatlakozási folyamatokat, valamint mennyire tud hiteles és vonzó képet festeni magáról. A térség egyes országaiban növekvő euroszkepticizmust és a harmadik országok térnyerését a régióban egyértelműen meghatározott csatlakozási perspektívákkal lehet kiküszöbölni.

2024. október 18.

Felhasznált irodalom

- Aj/ARD (2024): Albánia prihvatala migracijski sporazum s Italijom. *DW*, 2024. február 23. Online: www.dw.com/hr/albanija-prihvatala-migracijski-sporazum-s-italijom/a-68349465
- Albánia [é. n.]. *Consilium*. Online: www.consilium.europa.eu/hu/policies/albania/
- Az Európai Unió Tanácsa 2024. második félévi magyar elnökségének programja (2024). Online: <https://hungarian-presidency.consilium.europa.eu/media/1ztb2e2b/2024-masodik-fele-vi-magyar-elnokseg-programja.pdf>
- Council of the EU (2024): *Second Meeting of the Accession Conference with Albania at Ministerial Level*. 2024. október 15. Online: www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2024/10/15/second-meeting-of-the-accession-conference-with-albania-at-ministerial-level/
- European Commission (2023): *Commission Staff Working Document Albania 2023 Report*. SWD/2023/690 final. Online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52023SC0690>
- HARANGOZÓ Dániel (2022): Atlanti sasok: Albánia a NATO-ban (2009–2022). *Nemzet és Biztonság*, 15(3), 74–88. Online: https://tudasportal.uni-nke.hu/xmlui/bitstream/handle/20.500.12944/20762/06_harangozo_74-88_nemzet_es_biztonsag_2022_03.pdf
- SERES László (2023): Menekülttáborok Albániában: Scholz nyitott Meloni javaslatára. *Euronews*, 2023. november 11. Online: <https://hu.euronews.com/my-europe/2023/11/11/menekult-taborok-albania-scholz-meloni-illegalis-migransok>
- TIDEY, Alice (2024): Albánia 2030-ra uniós tag akar lenni – mondta Rama miniszterelnök a „történelmi” tárgyalások után. *Euronews*, 2024. október 15. Online: <https://hu.euronews.com/my-europe/2024/10/15/albania-2030-ra-unios-tag-akar-lenni-mondta-rama-miniszterelnok-a-tortenelmi-targyalasok-u>
- Történelmi pillanat: megkezdődnek Albániával a csatlakozási tárgyalások (2024). *Magyar elnökség. Az Európai Unió Tanácsa*, 2024. október 15. Online: <https://wayback.archive-it.org/12090/20250412082256/https://hungarian-presidency.consilium.europa.eu/hu/>
- ZSIVITY Tímea (2024): Nyugat-balkáni integráció: előrelépés Albániával. *Ludovika.hu*, 2024. október 18. Online: www.ludovika.hu/blogok/ot-perc-europa-blog/2024/10/18/nyugat-balkani-integracio-elorelepes-albaniaval/